

Memòria dels treballs arqueològics al carrer de Can Parés nº 28 urbanització Mas Bruguers

Ruben Pellejà Villalba

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	2
2. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ.....	3
3. ANTECEDENTS	5
4. DESCRIPCIÓ I RESULTATS DELS TREBALLS.....	9
5. BIBLIOGRAFIA.....	10

ANNEX 1 : PLANIMETRIA

ANNEX 2 : FOTOGRAFIA

1. INTRODUCCIÓ

Amb motiu del "Projecte bàsic d'habitatge unifamiliar aïllat i piscina" al solar del carrer de Cal Parés n°28 de Gavà (Baix Llobregat), el propietari i promotor de l'obra Sr. Josep Arnau Rosanes, encomanà a ÀREA SCP la realització del control arqueològic de les obres de desbrossament de vegetació i dels moviments de terres previstos fins arribar al subsòl geològic. Aquests treballs es desenvoluparen entre el dies 17 i 21 de desembre de 2007 amb el preceptiu permís de la Direcció General del Patrimoni Cultural. La direcció tècnica l'ha dut a terme Ruben Pellejà Villalba, arqueòleg d' ÀREA SCP.

La fitxa descriptiva de la intervenció és la següent:

OBRA	"Projecte bàsic d'habitatge unifamiliar aïllat i piscina"
SITUACIÓ	C/Cal Parés 28, Urb. Mas Brugués II, parcel·la 21
PROMOTOR	Sr. Josep Arnau Rosanes
ADREÇA	C/ Riera de Sant Llorenç 44, 3r 3a, 08840 Viladecans
TELÈFON	936474092

2. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ

La zona afectada pels treballs arqueològics ocupa una superfície de 1169 m² ubicada a la partida dels Bruguers, dins el Turó de Rocabrúna, al W del nucli urbà de Gavà (Baix Llobregat) i al N de la carretera de Gavà a Begues (BV-2041).

El terme municipal de Gavà ocupa una superfície de 3090 km² dins la comarca del Baix Llobregat, Del nucli urbà en direcció S trobem una zona ocupada per conreus, indústria i un estany litoral, Cal el N s'estén una zona muntanyosa. Pel NE s'obre una zona de turons suaus amb amplies valls, poc profundes, on desguassen diversos torrents, Al NW trobem les màximes elevacions del terme, compostes pels cingles d'Eramprunyà, de conglomerat i guix i els grans blocs calcaris que formen la Morella, les Agulles i la Desfeta. Entre aquests blocs i el mar apareixen les valls de la Sentiu i de Joan, així com la serra d'en Llopart i els turons de Cacagats, Camalot i la Roca.

Pel que fa a la vegetació actual, aquesta està formada per alzina mediterrània a la muntanya i vegetació higròfila a la plana, El turó de Rocabrúna es troba cobert bàsicament per bosc de coníferes, encara que fins l'any 1982 restaven capes d'alzina i de roure a la banda N, amb alguns exemplars monumentals. Pel que fa la geologia del turó, aquesta ve definida per un sòcol metamòrfic de l'era paleozoica i per una cobertura sedimentària de l'era secundària, pròpia de la Serralada Litoral Catalana.

Les coordenades UTM del solar afectat pel projecte constructiu són 413818, 4574522.972490 / 413817, 4574500.069629 / 413763, 4574496.783986 / 413762,

4574516.207932, amb una altitud respecte al mar de 255.6 msnm. Dins el cadastre es localitza a la parcel·la 3843, illa 19. Les seves referències cadastrals són 3843219DF1734D0001UU i 3843219DF1734D0002II.

L'àrea afectada es troba dins els límits de l'àrea d'expectativa arqueològica de l'element A-19 (Complex Miner de Rocabrúna), inclòs al Pía Especial i al Catàleg Arqueològic de Gavà. Així mateix, també consta a l'inventari del Patrimoni Arqueològic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya (IPAC).

Tota la zona està considerada de gran risc arqueològic, de forma que qualsevol activitat constructiva realitzada dins aquest perímetre ha de ser controlada arqueològicament.

3. ANTECEDENTS

El coneixement dels jaciments arqueològics de Gavà es fa públic amb la publicació el 1945 de la Carta Arqueològica de la província de Barcelona on s'esmenten només dos jaciments. Diverses intervencions arqueològiques realitzades a partir de la dècada dels 80 van donar a conèixer l'existència d'un extens complex miner, datat a l'època neolítica, de caràcter excepcional tant per la seva conservació com per l'innovació científica que implica la complicada xarxa de galeries subterrànies de que es compon. L'any 1990, a partir de la nova Carta Arqueològica Municipal es documenten fins a 54 jaciments. Durant l'any 1991 es va crear l'Escola Taller Museu de Gavà amb la finalitat d'investigar el complex miner de Gavà.

Al mateix any, es realitzà una prospecció sistemàtica del Complex Miner en els termes de Gavà, Viladecans i Sant Climent de Llobregat, amb la finalitat de delimitar la seva extensió i localitzar nous punts d'explotació, i que va permetre detectar l'existència d'altres jaciments arqueològics.

El "Complex Miner de Rocabruna (Turó de Rocabruna)" forma part del jaciment de les mines prehistòriques de Gavà, juntament amb la zona de Can Tintorer i la Serra de les Ferreres. Des del seu descobriment caps als anys setanta fins a l'actualitat, han estat diversos els estudis arqueològics fets degut a la declaració de BCIN del conjunt miner i la ràpida urbanització de la zona. Aquestes investigacions han permès situar l'inici de la seva explotació cap al 5350 ane, amb una continuïtat de gairebé 800 anys. Aquesta explotació es va basar en l'extracció d'ocres i variscita, material de colors

verdosos emprat per a la fabricació d'ornaments. A més de ser un important exemple de l'explotació minera del neolític peninsular, la reutilització dels pous i les galeries que la formen, també durant l'època neolítica, ens ha deixat testimoni de ceràmiques i indústria lítica de l'època. Així mateix l'aparició d'alguns sepulcres dins les pròpies galeries ha permès la documentació d'enterraments amb aixovar.

Concretament, el complex es situa en un aflorament paleozoic que assoleix una alçada de 271 msnm. En la vessant meridional es distribueixen un seguit d'explotacions de ferro a l'aire lliure i galeries subterrànies. Del total de 14 punts amb evidències d'explotació minera localitzats, 5 són explotacions subterrànies en galeria (1,2,3,4 i 5) i la resta explotacions a l'aire lliure (6-14). Dins del grup de les explotacions a cel obert, almenys en dues hi ha indicis d'explotacions subterrànies en galeria (una d'elles adaptada com a habitatge).

Les galeries es poden dividir en funció dels tipus d'entrada: tres són similars a les documentades a Can Tintorer, amb boca de perfil aproximadament circular, i dos presenten corredors que procedeixen d'una boca en forma d'arc de mig punt i de majors dimensions que les anteriors. Aquestes últimes podrien correspondre a explotacions modernes.

Les explotacions mineres a cel obert es concentren al vesant sud, orientada al Fondo del Fangar, damunt de les extraccions contemporànies i seguint un mateix eix. Es tracta d'un conjunt d' almenys 9 explotacions a cel obert (una d'elles en rasa associada a galeria), que s'adapta a l'esquema de corredor i rebaix, en alguns casos molt

profund, on a vegades s'inicien galeries excavades en les parets. En el seu estat actual, les explotacions semblen d'època moderna (una d'elles, situada en el mateix eix que l'explotado d'època contemporània, presenta un mur de contenció fet amb formigó)¹.

La zona que ens ocupa fou objecte d'una prospecció arqueològica l'any 1990, motivada per la construcció d'un xalet. Aquests treballs van permetre la localització de tres mines, una de les quals eslava situada a la vessant SE del turó dins la zona prospectada en aquesta ocasió. També es feu una troballa prou significativa: una necròpolis alt-medieval actualment sota d'apartaments i residències, i parcialment destruïda en el moment de l'obertura del carrer de Can Mas. La necròpoli presentava una extensió de 140 m d'amplada per 60 m de llargada. Es localitzaren enterraments retallats per la banda N a la roca i per la banda S a la terra. La seva coberta estava formada per lloses transversal irregulars. Malauradament aquesta memòria resta encara inèdita.²

Mes recentment, l'any 2005, l'empresa ArqueoCat SL realitzà una prospecció arqueològica motivada pel projecte d'urbanització del sector del Mas Bruguers II. Aquests treballs documentaren una de les mines descobertes l'any 1990, l'anomenada Mina 2³. Aquesta mina presentava un accés lliure de vegetació, amb una entrada de 2 metres d'ample. Al seu interior es constatà la presència d'un petit encaix rectangular de

¹ "Complex Miner de Rocabruna". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà*. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. [Consulta: 5 setembre 2007].

² Informes i memòries intervenció arqueològica 1990: Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca. Núm. Reg.: 846.

³ Informes i memòries intervenció arqueològica 2005: Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca. Núm. Reg.: 4915

funcionalitat incerta, associat a una lleixa per deixar objectes petits o l'encaix d'una biga. El seu interior es de traç força regular, distingint-se tres galeries, una de les quals, la mes amplia, s'endinsaria cap a l'interior de la muntanya seguint un traç ascendent. Les altres dues galeries són de dimensions mes reduïdes. El fet de no localitzar cap resta de cultura material féu difícil la cronologia d'us de la mina.

L'excavació de 1990 a la Mina 2 documentà la següent estratigrafia:

- Restes d'un foc intencionat.
- Estrat format per deposicions de carbonats fèrrics
- Esquelet complet de guineu.

Un darrer element proper a la nostra zona de treball es el Castell d'Erampunyà, entre les restes del qual es localitzaren fragments de ceràmica ibèrica. Restes que permeten suposar l'existència d'un jaciment ibèric situat dalt del turó on s'ubiquen les restes del castell. Aquest assentament tindria una bona situació estratègica, ja que el turó domina el pas entre la Vall de Begues i la part sud del delta del Llobregat. No es documentà cap estructura ibèrica.⁴

⁴ "Castell d'Eramprunyà". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya*. [Consulta: 5 setembre 2007],

4. DESCRIPCIÓ I RESULTATS DELS TREBALLS

La metodologia emprada fou la realització del control arqueològic de les obres de desbrossament i dels moviments de terres previstos al solar fins arribar al subsòl geològic.

Els antecedents arqueològics abans citats permetien suposar la presència de boques i/o galeries de mines associades al "Complex miner de Rocabruna", malgrat això, els treballs al solar han resultat negatius, no permetent documentar cap estructura o nivell arqueològic. L'estratigrafia en tot el solar presentava el mateix comportament, un nivell de terra vegetal de 20 a 50 cm i tot seguit, el nivell geològic format per roca calcària.

Per tant, es pot concloure que el projecte promogut pel Sr. Josep Arnau Rosanes no comporta cap afectació sobre el patrimoni cultural.

Valls, 2 de gener de 2007

Ruben Pellejà Villalba, director de l' intervenció.

ÀREA SCP

5. BIBLIOGRAFIA

-

"Castell d'Eramprunyà". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà*. Inventar! i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. [Consulta: 5 setembre 2007].

- "Complex Miner de Rocabrúna". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà*. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. [Consulta: 5 setembre 2007].

- "Complex Miner del Pare de Gavà". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà*. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. [Consulta: 5 setembre 2007].

- ICC. Mapa topogràfic de Catalunya. Base topogràfica de Catalunya 1:5000, versió 2.0. Full 448-5-2 (285-130). Gavà. E: 1:5.000, 2003.

- ICC. Mapa comarcal de Catalunya. E: 1:50.000, 2003.

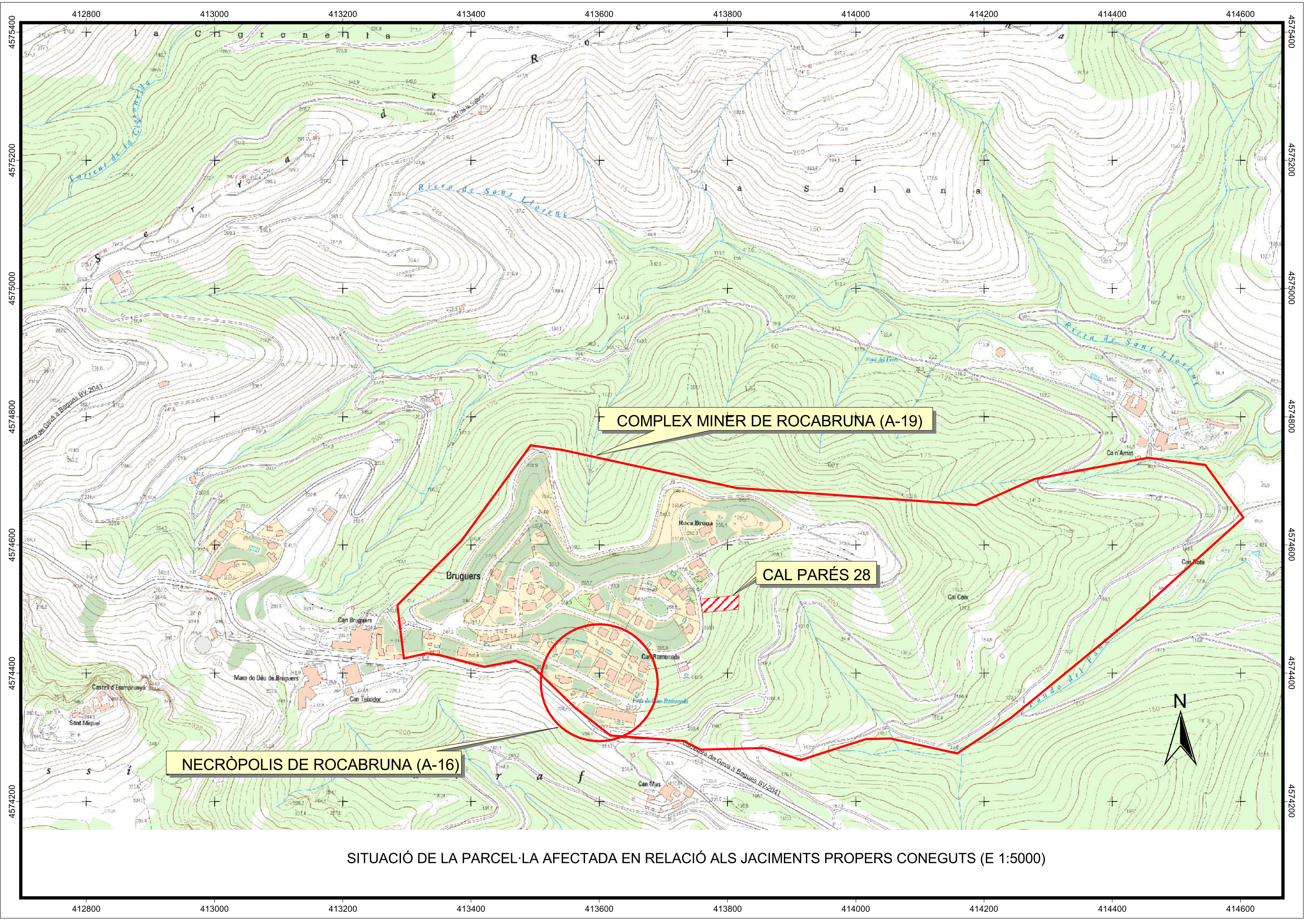
- Informes i memòries intervenció arqueològica 1990: Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca. Núm. Reg.: 846.

- Informes i memòries intervenció arqueològica 2004: Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca. Núm. Reg.: 4654.

- Informes i memòries intervenció arqueològica 2005: Arxiu Àrea de Coneixement i Recerca. Núm. Reg.: 4915

- "Mines prehistòriques de Gavà. Can Tintorer". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya*. [Consulta: 5 setembre 2007].
- "Necròpolis de Rocabruna". A: *Carta Arqueològica Baix Llobregat: Gavà. Inventari i Documentació del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya*. [Consulta: 5 setembre 2007].

ANNEX 1 : PLANIMETRIA

COMPLEX MINER DE ROCABRUNA (A-19)

CAL PARÉS 28

NECRÒPOLIS DE ROCABRUNA (A-16)

SITUACIÓ DE LA PARCEL·LA AFECTADA EN RELACIÓ ALS JACIMENTS PROPERS CONEGUTS (E 1:5000)

ANNEX 2 : FOTOGRAFIA

Vista general del solar abans d'iniciar els treballs

Vista general del solar abans d'iniciar els treballs

Vista general del solar abans d'iniciar els treballs

Treballs de desbrossament i excavació

Treballs de desbrossament i excavació

Treballs de desbrossament i excavació